

Negyedszázadonkénti tallózás a Bányászati és Kohászati Lapok kis híreiben (1872–1997)

Válogatta és közreadja: OLÁH RÓBERT

A bányászattal kapcsolatos hazai és külföldi hírek böngészése mindig tanulságos és érdekes olvasmány lehet mind a szakemberek, mind pedig a „kívülállók” számára. Felkutatásuk azonban nehézkes és időigényes, ezért egyszerűbb évekre lebontva visszatekinteni a múltba, hogy az adott esztendőkből miről is írtak a szaklapok kis híreiben, amelyek szinte észrevétlenül „megbújtak” a terjedelmes szakmai publikációk között.

A bányászat terén a legnagyobb múlttal rendelkező és legátfogóbb folyóirat az 1868-ban alapított, és azóta is folyamatosan megjelenő *Bányászati és Kohászati Lapok*, amely később, 1951-ben kettévált (*Bányászati Lapok* és *Kohászati Lapok*), majd 1968-ban elindult a *Kőolaj és Földgáz*. Végül 2016-tól *Bányászat – Kőolaj – Földgáz* címen összevonva kerül olvasóihoz a nagy múltú periodika.

Az 1892-ben alapított *Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület* (OMBKE) kiadásában megjelenő folyóirat minden korban igyekezett gyorsan és széles látókörben informálni a két rokon szakma – a bányászat és a kohászat – valamennyi képviselőjét, hazai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt. A terjedelmes tanulmányok mellett – és azok között – sok érdekes apró híradás is megjelent, amelyek olykor fontos tényeket és adatokat hoztak az olvasók tudomására. Egy ideig *Visszapillantás a bányászat múltjára* címmel külön rovata volt a régi folyóirat-számokból kiemelt érdekesebb részeknek, és nem maradtak el az évfordulós megemlékezések sem. Az indulásakor a *Hírek*, majd a *Különfélék* című rovatokba osztották a rövid információkat a világ minden tájáról. Később ezek más szekciókba kerültek, például a személyi, a pá-

lyázati, az egyesületi, valamint a hazai és külföldi híreket tartalmazó rovatokba.

Az alábbiakban 1872-től 1997-ig negyedszázadonkénti válogatást olvashatnak a *Bányászati és Kohászati Lapokban* megjelent hírekből, amelyekről úgy gondoltam, hogy napjainkban is érdekesek lehetnek. Csak a bányászat tárgykörébe tartozó információk szerepelnek az összeállításban, a kohászat és más rokon szakmák hírei nem találhatók benne. A szövegeket az eredeti helyesírással közlöm.

Az összeállítás elkészítésével az volt a célom, hogy a BKL példáján felhívjam a figyelmet a régi periodikák apró híreinek fontosságára, mert ezek általában nem kerülnek a kutatók látókörébe – hacsak át nem böngészik a most már interneten is elérhető hatalmas mennyiségű anyagot –, pedig sokszor többet mondanak egy-egy terjedelmes tanulmánynál. Továbbá a bányászat és annak története iránt szeretném felkelteni az olvasók figyelmét és érdeklődését a múltbeli „kalandozással”, aminek tanulmányozása mindeki számára hasznos és örömteli lehet.

150 évvel ezelőtt, 1872-ben

Köszénhiányról és a szénáraknak emelkedéséről szóló hírek érkeznek Bécsbe a belga, francia-, német- és angolországi bányakerületekből.

*Angol kőszén, mely még röviddel ezelőtt igen nagyon kínálta-
tott, az emelkedett pénzárfolyam miatt nehezen vehető.*

(1872. július 1., 13. szám, p. 104)

***Nagyszerű meteorvastömeget talált Nordenskyoch svéd tanár
1870-ben Grönlandban. A legnagyobb három tömegnek súlya
49,600, 20,000 és 10,000 font, 22 kisebbnek súlya 1200–1500 font***

között változott. A svéd kormány, Dániával történt egyezkedés után, 1871-ben két hajót szerelt fel ezen meteoritok elszállítására, s a mint Steenstrup kopenhágai tanár helyesen megjegyzi, e fémvas-óriások alighanem a meteoritok valószínű eredetét fogják fel-deríteni.

(1872. július 1., 13. szám, p. 104)

A borostyánkő kinyerése 1871-ben, a königsbergi kalmárság jelentése folytán 1190 mázsa, 600,000 frtnyi értékkel.

(1872. október 1., 18–19. szám, p. 156)

Szicíliai kén. Az 1872-ik évben kilenc hónap alatt 162 millió 118,562 kilogramm kén szállított Siciliából leginkább Angliába és Franciaországba. Október 1-jén Girgentiben a kénkészlet 17.106.132 kgot. Licatában 17.106,125, Terranovában 1.904,208, összesen tehát 46.274,238 kilogrammot tett.

(1872. december 1., 23. szám, p. 188)

Munkamegtagadás. Az „Oberkirchen” (Westphalia, Meschede kerület) szénbányák valamennyi munkása, számszerint 1600, megtagadta a munkát, mert a munkaadók megtagadták a munkabér emelését.

A déli Wales (Angolhon) kőszénbányáinak birtokosai egyesültek, hogy a munkamegtagadást ellensúlyozzák.

(1872. december 15., 24. szám, p. 196)

125 évvel ezelőtt, 1897-ben

A világ legrégebbi ércbányája. Berthelot, a francia tudományos akadémia, egyik múlt évi gyűlésén, a Sinai hegységben létezett ércbányáról értekezett. E bányák a Suez-csatorna torkolata közelében fekszenek, s minden valószínűség szerint a világ legré-

gibb érczfejtőhelyei; bátran állíthatni, hogy már 5000 évvel a keresztény időszámítás előtt itt élénk bányaiüzem létezett s, hogy a bányák 1000-ben Kr. előtt való végleges felhagyásának oka a csekély hasznosítható tartalommal bíró érczek nehéz és így költséges lefejtés-körülményeiben rejlett. Az olvasztás faszénnel, valamely igen könnyen olvadó Silikatnak hozzáadásával történhetett.

(1897. február 1., 3. szám, p. 54)

Aranyat tartalmazó leltkő. *Az Echo szerint, a Columbia folyó kiszáradt medenczéjének iszapjában félig betemetve, egy 20000 t súlyú, aranyat és rezet tartalmazó leltkőre bukkantak, amely a közel hegyek oldalairól kerülhetett mostani helyére. Azt állítják, hogy a tömb, tonnánként való értéke 160 márka. Az e hír által támadt aranyláz, Trail Landing környékére, az arany keresők nagy sokaságát fogja vonzani. Forrásunk szerint, egy második Cripple Creek keletkezése várható.*

(1897. március 1., 5. szám, p. 87)

A tenger vizének arany- és ezüst tartalma. *Ujdélwales partjain, a tengervize Liversidge A. analysisei szerint l. t.-ként 0-03–0-06 gr aranyat tartalmaz. Köbmérföldekre átszámítva, egy köbmérföld aranytartalma, 130–160 t volna. Az egész Óceán aranytartalma, kerekszám 100 Mill. t-ra volna tehát becsülhető. A mai viszonyok szerint a tengervize aranytartalmának kinyerése lehetetlen, bár tagadhatatlan, hogy az arany, a konyhasó, Bróm, Jód, stb. termelése mellett, melléktermékképen volna jöveszthető. Liversidge, a tenger vizének arany tartalmát, több liter ily víznek. Czinnchlorürrel való párlása, illetve szárazra kifőzése útján úgy nyerte, hogy a maradványt, ólommal beolvasztotta; az ólomtágulást pedig leűzte. Ezüst a tenger vizének minden 1 t.-nájában, 0-06–0-12 gr találatott.*

(1897. március 1., 5. szám, p. 88)

Türkisek, bányászati úton való nyerése. *A türkisek, a drága vagy nemes kövek között igen előkelő helyet foglalnak el Tulajdonképpen lelőhelyük, Perzsia, illetve Perzsia éjszaki része, hol Nischapurban, termelése bányamívelés útján történik. A fejtés maga,*

lehetőleg primitív módon, következőképpen történik. Lejtősen és ferdén hajtott tárók nyitják meg a nemes követ tartalmazó dombot. A táró méretei oly szűkek, hogy csak egy munkás és ez is csak négykézláb járhatja be. A táró végső pontja, egy tágabb kamarába torlik, mely a küllel egy szűk aknácska által kommunikál. A kamara egyúttal kiindulás-helye ama folyosóknak, melyek találomra hajtva a nemes követ tartalmazó erek feltárását célozzák. Az akna torlán egy egyszer, két ember által forgatott kankarék áll, mellyel a bányában fejtett kőzet, a külre szállítatik. Szállító edény gyanánt egy nyers báránybőröből durván összeférczelt zsák szolgál. A külre kiszállított festményből a nyers Türkisek kiszedetnek, kitördeltetnek és Meschedbe küldetnek, hol szétmetszésük és csiszolásuk történik. A Nischapur-Türkiseknek nagy hibája, hogy a levegőn színüket veszítik.

(1897. március 1., 5. szám, p. 88)

A világ Alumínium-termelése annyira fokozódik, hogy nem lehet már messze amaz idő, melyben az Alumínium a vasnál, ólomnál és cinknél olcsóbb lesz. A világ legtöbb Alumíniumot termelő országai: Északamerika egyesült államai, Svájc és Franciaország, melyek naponként együttesen, átlag 6670 kgr Alumíniumot termelnek.

(1897. szeptember 1., 17. szám, p. 296)

Új robbasztó-töltény. A Dynamit-Nobel részvénytársaság, robbanógázokkal küzdő szénbányákban is használható új (D. R. P. No. 84514.) robbasztó-töltényeket hozott forgalomba, melyek bármínemű robbasztó anyagnak, asbest-papírossal célszerű módon való beburkolása által állítatnak elő. Az eljárás állítólag oly megbízható, hogy a közönséges első számú Dynamit is minden aggály nélkül használható, robbanógázokkal küzdő szénbányákban. A robbasztó szerek, mint ismeretes, eddig majdnem kizárólag parafinált papirosba burkoltan használtattak, s ezért még 9–10 % Methan-tartalommal bíró bányalégkeverékben is explozió veszélyesek voltak. Az új albest-papír burkolatba csomagolt Dynamit I., 1 g.-os gyújtó kupakkal megnyújtva, 150–200–250 g.-os szabad tölté-

nyekben, 10 % gázkeverék jelenlétében szénporos légkörben sem okozott bányagázrobbanást.

(1897. november 1., 21. szám, p. 353)

Az Uralhegységben a nemes kövek termelése, mint az Echo des Mines orosz forrás alapján jelenti, növekedőben van. A Topasok Jekaterinenburgban termeltetnek, megkülönböztetnek: elégett, fehér és tejszerűen sárga (igen értékes válófaj) topásokat. A Saphyrok termelése is nagyon jelentékenyen gyarapszik. Újabban a termelés Alexandrátokra irányul, melyeknek nappal zöldes a fénnyel, este lámpavilágításnál rubinszerűen vöröses árnyalatokban játszik.

(1897. november 15., 22. szám, p. 373)

A zsakárfalvi vasércbányáktól, melyek Frigyes főherceg tulajdonát képezik, Istvánhutáig drótkötélpályát építenek. Az egész pálya összes berendezés- és építésköltsége, a felépítménnyel együtt, kerekszám 180.000 forintba fog kerülni.

(1897. december 1., 23. szám, p. 388)

Csehország barnaszénkereslete rendkívül élénk; különösen élénk ez az északnyugati barnaszén-kerületben, hol a bányaművek a keresletet alig képesek kielégíteni. A belföldről és külföldről naponta óriás mennyiségekre szóló megrendelések érkeznek. A készletek tökéletesen ki vannak merítve, s mégis új meg új megrendelések érkeznek. A fogyasztás sokkal több, mint a múlt év megfelelő szakaszában. (Hogyan állunk Magyarország barnaszénkerületeiben!)

(1897. december 1., 23. szám, p. 388)

100 évvel ezelőtt, 1922-ben

Szénlelet Somogyban. *A Somogy megyei Zselickisfalud község határában szénleltre bukkantak. A széntelep állítólag gazdag, és jó minőségű szenet ad.*

(1922. január. 1., 1. szám, p. 11)

Rádium a Belga-Kongóban. *Csak nemrég fedezték föl, hogy Katangában, a Luiwishi-i és Chimbobolobwe-i bányák ércei igen gazdagok uránban és rádiumban. A Mouvement géographique című folyóirat szerint az ércek feldolgozásának módjára vonatkozó tanulmányozások meglehetősen előrehaladtak. Felső-Katanga bányaegyesülete a hobokeni metallurgiai társasággal egyetértően elhatározta, hogy gyárat épít a rádium s az urán ipari termelésére. Az érceket Hobokenben (Belgiumban) fogják feldolgozni s remélik, hogy a termelést 1922. második felében már megkezdhetik. Ily módon valószínű, hogy nemsokára Belgium is fontos rádiumtermelő állammá lesz.*

(1922. április 1., 7. szám, p. 107)

Eötvös Lóránt dr. tudományos hagyatéka. *Az Eötvös-féle geofizikai kutatások gyakorlati jelentőségéről Dr. Pekár Dezső miniszeri tanácsos, a báró Eötvös Loránd Geofizikai Intézet vezetője, március 8-án a Pázmány Péter Tudományegyetem I. sz. fizikai intézetének nagytermében (Esterházy u. 7.) a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet keretében nagyérdekű előadást tartott. Az előadó a nem régen elhunyt kiváló fizikai professzornak, báró Eötvös Lórándnak világhírű gravitációs módszerét és eszközét, a torziós in-*

gát és az azzal eszközölt geofizikai kutatások gyakorlati értékét ismertette. A nagyszámú és előkelő szakközönség nagy érdeklődéssel hallgatta a bemutatásokkal élénkített előadást.

(1922. április 15., 8. szám, p. 122)

Rádium. A cseh-szlovák kormány és egy angol társaság között megkötött szerződés alapján Soddy dr. prágai tanár első szállításképpen 2 gr. rádiumot vitt Prágából Angolországba, melynek előállításához 600 tonna joachim itali ércre volt szükség és amelyet állítólag különféle ipari célokra kívánnak hasznosítani. Az amerikai bányairoda Renoban (Nevada állam) kísérleteket végzett rádiummal a drágakövek színének a megjavítására. Sikerült 5 mgr. rádiumbromiddal 4–5 nap alatt egy halvány zafírt és egy fakó rubint ragyogó fekete kövekké varázsolni.

(1922. április 15., 8. szám, p. 122)

Opálbánya franciák bérletében. Mint a »Narodni Politika« írja, a vörösvágás – dubnik-opálbányai nemes opálbányászatot Bittner-Belangani francia vállalkozó húsz évre bérbe vette.

(1922. 05. 15., 10. szám, p. 156)

Fa kezelése ózonnal. Otto párisi tanár a fának ózonnal való kezelését ajánlja. Ha a fát 20 napig ózontartalmú levegőárammal kezeljük, olyan szárítóhatást érünk el, mint évekig tartó természetes szárítással. A fa színe és struktúrája a gyorszáritásnál változatlan marad.

(1922. szeptember 1., 17. szám, p. 271)

Bányakórház avatás Dorogon. Az Esztergom- Szászvári Közszénbánya Rt. sok millió költséggel teljesen modern kórházat építtetett és rendezett be hatvan beteg elhelyezésére esztergom megyei bányáinak központjában, Dorogon. Egyemeletes, hatalmas épületben, a modern higiénia minden követelményeivel gazdagon felszerelt kórházban, a betegszobákon kívül. Röntgenhelyiség, fürdők, műtőterem és orvosi lakás nyert elhelyezést. Egy kórházi főorvos, aki egyszersmind operatőr, Földessy Tibor dr. és egy kórházi se-

gédorvos, Tilesch Zoltán látják el a kórház munkáját. Az ápolást 10 ápoló nővér végzi. A részvénytársaság a felszerelt kórházat a bányatársaságnak ajándékozta, mely a gyógykezelésre szoruló tagjai részére fog szolgálni, de nyitva áll e kórház, amennyiben férőhely áll rendelkezésre, a vidék más betegei részére is. A kórház ünnepies felavatása f. hó 12-én, vasárnap délelőtt volt, amikor is Reimann Ernő dr. ügyvezető igazgató, Schmidt Sándor m. kir. főbányatanácsos, bányaigazgató, a bánya mérnöki kara és tisztviselői, valamint bányamunkásai részvétele mellett. Csernoch János dr. hercegprímás, aki Reviczky Elemér járási főszolgabíró kíséretében jelent meg, szentelte föl az összes helyiségeket, tartott misét a házi kápolnában és mondott szép beszédet a kórház alapításáról és nemes, emberszerető rendeltetéséről. A kórház fenntartásáról a részvénytársaság gondoskodik. Felszereléséhez Pedrow amerikai kapitány sok és nagyértékű berendezési tárgyjal járult hozzá.

(1922. december 1., 23. szám, p. 340)

Nagylelkű adomány a főiskola mensájának. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság igazgatósága a soproni m. kir. bányamérnöki s erdőmérnöki főiskola mensája javára, a folyó esztendőben 150.000 koronát adományozott. A főiskola tanácsa ezen nagylelkű adományért ezúton is kifejezi őszintén érzett háláját és köszönetét.

(1922. december 1., 23. szám, p. 340)

75 évvel ezelőtt, 1947-ben

A Molat többszáz olajszállító tartálykocsit kapott a Szovjetuniótól. Mint köztudomású, Magyarország olajtermelése az utóbbi időben oly mértékben emelkedett, mely lehetővé tette nyersolaj-

termékek exportálását is Figyelembe véve ama körülményt hogy egész Európában nagy hiány mutatkozik közlekedési és szállítási eszközökben, a tartálykocsik átengedése igen nagy jelentőségű, mert közöttük igen sok fűtőkígyós kocsi is van, melyek lehetővé teszi a nagyobb viszkozitású fűtőolajak szállítását is. A jövátételi szállításokon felül megmaradó kontingens nagymértékben hozzájárul külkereskedelmünk valuta- és devizaszerző tevékenységéhez is.

(1947. január 15., 1. szám, p. 27)

A világ olajtermelése 1946-ban. A Petroleum Press Service (London) 1947. februári száma közli a világ 1946 évi olajtermelésére vonatkozó első, becslésszerű adatokat. E szerint az 1946. évi termelés 373 millió tonnával új csúcseredmény. Főként Venezuela és Saudi-Arábia előretörése feltűnő.

(1947. március 15., 3. szám, p. 91)

Bányaszerencsétlenség Pécsen. Lapzártá után értesültünk, hogy a MESZHART pécsvidéki bányájában tűz ütött ki, melyről az iparügyi minisztérium az alábbi jelentést adta ki:

A SMESZHART pécsvidéki bányájának Andrásaknájában október 11-én este 10 óraikor a bányából kiszálló munkások jelentették, hogy a XI. telep ötödik szintjén tüzet észleltek. Az üzem vezetősége a tűz elfojtása érdekében haladéktalanul megtette a szükséges intézkedéseket és az oltási munkálatok közben Krap Károly vájár a tűz következtében előálló szénmonoxidtól mérgezést szenvedett és ennek következtében meghalt. Az oltásnál egy további vájár és egy csillés, továbbá két bányamentő bennszorult. Az ezek megmentésére irányuló munkálatok folyamatban vannak, de eddig még nem jártak sikerrel és nem vallószínű, hogy élve kerülnek ki.

Egyes lapok tévesen bányalégrobbanásról írtak, holott ez nem áll, mert bányai tüzről van szó, amely okainak kivizsgálására a pécsvidéki bányakapitányság szakértőbizottságot küldött ki. Az iparügyi minisztériumból megjelent dr. Hajdú Gyula államtitkár és dr. Kis László bányafőtanácsos, a bányászati közgazgatás vezetője.

(1947. október 15., 10. szám, p. 317)

Egy Wales-i bányász széntermelési rekordja. Mr. Edwin Green-slade vágár a Wales-ben lévő Albany Road szénbányában hat műszak alatt 120 tonna szenet termelt. A fejtésben a telep vastagsága 4 láb (kereken 120 cm.) volt. A szenet fejtőkalapáccsal termelte és 87 m. hosszú pasztát vett ki a 6 műszak alatt. Ezzel a teljesítményével a széntermelési rekord teljesítményt 6 műszakra számítva 40 tonnával szárnyalta túl. Utána kijelentette, hogy kemény munkája volt és nem kívánná megismételni. Ebben a bányában a fejtési teljesítmény átlagban 2,96 tonna műszakonként, tehát az általa elért 20 tonnás fejtelési teljesítmény igen magas érték. Pár héttel később egy kollégája, Mr. Edward Ch. Maybank vágár, aki 37 éves és 24 éve dolgozik a bányában, a 4V2 műszak alatt 117 tonna szenet termelt, ami 26 tonnás műszakátlagnak felelt meg. Munkáját abba kellett hagynia, mert egy acéltám bal combjára esett, és könnyen megsértette. Odahaza kijelentette, hogy hétfőn újrakezdi a munkát, és akkor bizonyára jobban fog menni. Teljesítménye, melyet a walesi Bryntaff-Aberlan-bányában ért el, így is csúcseredménynek számít.

(1947. december 15., 12. szám, p. 374)

Uránszurokérc termelés. A kanadai Mackenzie kerületben lévő uránium ércbányászat jelenleg a legnagyobb mennyiségű uránszurokércet szállítja az összes előfordulások közül. A bányászatot kizárólagos joggal a kanadai kormány folytatja. Az ezen célra alakított vállalat neve: „Eldorado Mining and Refining Ltd.” A termelési adatokat titokban tartják és nem közlik az egyes fogyasztóállamok által átvett ércmennyiségeket sem. Annyi bizonyos, hogy Kanada uránérc termelése az összes államok között a legnagyobb jelentőségű.

(1947. december 15., 12. szám, p. 375)

50 évvel ezelőtt, 1972-ben

Gyors ércvizsgálat. Angliában röntgen fluoreszcenciás spektrométert fejlesztettek ki, amely alkalmas arra, hogy a mélyművelésű bánya vágatában megállapítsa az ércek öntartalmát. A teljes vizsgálat 0,1 % öntartalom fölött csak 30 mp-et vesz igénybe a hordozható új készülékkel.

(1972. január 1., 1. szám, p. 67)

Európa legmélyebb olajkútja. Az AGIP–SHELL közös kutatóvállalata fúrta Európa legmélyebb olajkútját, amelyik egyúttal a legnagyobb tengermélységben fúrt kút is. Az Adriában, Pescara kikötőtől 80 km-re fúrt kút mélysége 6173 m. A tenger mélysége ezen a helyen 167 m.

(1972. január 1., 1. szám, p. 69)

Folyamatosan javul az atomrobbantással feltárt Rulison-gáz minősége. A múlt év folyamán föld alatti robbantással feltárt Rulison földgázmezőből (USA) származó gáznál a legújabb vizsgálatok nagyfokú minőségjavulást állapítottak meg. A gáz metántartalma jelenleg 71%, radioaktivitása az 1970 októberében megállapított érték 1/20-ára csökkent. Az eddigi kísérleti termelések hozama $12,2 \cdot 10^6 \text{ m}^3$, a napi legnagyobb termelés $28 \cdot 300 \text{ m}^3$ volt.

(1972. április 1., 4. szám, p. 269)

Nukleáris szonda a tengerfenék ásványi kincseinek kutatására. Az Egyesült Államokban a Batelle-Northwest Institut kutatói az USA Atomenergia Bizottságának támogatásával olyan nukleáris szondát fejlesztettek ki, amely kb. 300 m vízmélységig alkalmas a tengerfenék kőzeteiben levő számos elem, így pl. az arany, ezüst, réz és mangán kimutatására. A szonda segítségével behatárolható a fenti fémeket műrevaló mennyiségben tartalmazó területek.

Ezzel a módszerrel először nyílik lehetőség arra, hogy a tengerfenék kőzeteiben kb. 20–30 elem jelenlétét és koncentrációját közvetlen úton 3–5 perc alatt meghatározzák. Sugárforrásként mesterségesen előállított kalifornium 252 szolgál.

(1972. május 1., 5. szám, p. 361)

Nemzetközi „rézbank” létrehozását tervezik. A világ nagy réz-exportáló országai – melyek a világ réztermelésének mintegy 60%-át szolgáltatják – egy közös kormányközi szervet hoztak létre érdekeik védelmére. Ennek a szervnek múlt évi Kinszasza-i ülésén elhatározták, hogy egy közös „rézbankot” alapítanak. A nemzetközi bank elsődleges célja, hogy a heves rézáringadozások hatását kompenzálja a tagországok összehangolt pénzügyi akciói révén.”

(1972. június 1., 6. szám, p. 6)

Spanyolország és Olaszország csökkenti higanyexportját. Fenti két ország egy közös szakbizottság véleménye alapján elhatározta, hogy átmenetileg mintegy 25 000 palackkal csökkenti higany-exportját, így kívánják a higany világpiaci árának csökkenését megakadályozni. Az utóbbi időben jelentkező árcsökkenés oka újabb termelő és exportáló országok, elsősorban Algéria és Tunézia jelentkezése a világpiacon.

(1972. június 1., 6. szám, p. 6)

Lítiumérc Chilében. Chilében gazdag lítiumérc-lelőhelyet fedeztek fel. Az érc átlagos lítiumtartalma 0,2%, a becsült fémkészlet 1,12 millió tonna.”

(1972. június 1., 6. szám, p. 380)

Szénből olajat állítanak elő Lengyelországban. A lengyel kormány közli, hogy a katowicei Bányászati Intézet olyan gazdaságos eljárás kifejlesztésén dolgozik, melynek során szénből olajat állítanak elő.

Ez a nagy jelentőségű program egy teljesen új eljárás bevezetését tűzte ki célul, amelyik lényegében sokkal gazdaságosabb, mint az, amelyet Németországban alkalmaztak a második világháború idején, majd később az Egyesült Államokban.”

(1972. július 1., 7. szám, p. 446)

15 ezer m mély fúrást terveznek Azerbajdzsánban. Azerbajdzsánban ez idő szerint mélyítés alatt áll egy 15 ezer m mélyre tervezett fúrás. Uralmas típusú berendezéssel fúrnak.”

(1972. július 1., 7. szám, p. 452)

Műszaki fejlesztés Oroszlányban. Az Oroszlányi Szénbányánál a műszaki fejlesztési elképzelések megvalósítása során a frontfejtések korszerűsítési terve keretében a közelmúltban helyezték üzembe a XX. bányauzemben a lengyel SWS – 4 típusú széngyalut. A 130 m hosszú és 1,3–1,4 m telepvastagságú frontfejtés biztosítása egyedi acéltámmal történik.

A frontfejtési teljesítmény a korábbihoz képest kb. 80%-kal emelkedett és elérte a 15 t/mű/fő értéket, ugyanakkor a napi termelés átlagos mennyisége 300 t-ról 500 t-ra növekedett.

Az átszervezés célja a frontfejtési sebesség növelése. A tervek szerint a jelenlegi 1,25 m/nap érték 2,0–2,5 m/nap értékre fog növekedni.

(1972. július 1., 7. szám, p. 502)

Szerves anyagok a Chihuahua-i (Mexikó) meteoritban. A mexikói Chihuahua tartományban 1969. februárban lehullott meteoriton végzett laboratóriumi vizsgálatok kimutatták, hogy annak belsejében mintegy 10 000-szer nagyobb koncentrációban vannak szerves vegyületek, mint külső felületén. Szakértők nem tartják valószínűnek, hogy a meteorit belsejében levő szerves anyagok földi szennyezés révén kerültek oda.”

(1972. július 1., 7. szám, p. 504)

Megkezdődött az előkészület a Szovjetunióban a 15 ezer m-es fúrás lemélyítésére. A Szovjetunióban megkezdték a Kura-síkságon lemélyítendő 15 ezer m-re tervezett fúrás előkészítési munkálatait. A 64 m magas fúróberendezés szerkesztésében 20 különböző tudományos kutatóintézet és vállalat vett részt. A fúráshoz külön útvonal építését, a fúrószemélyzet részére pedig külön település létesítését tervezik.

(1972. szeptember 1., 9. szám, p. 619)

Vitamin-gyártás cseppfolyós szénhidrogénekből. A kelet-szibériai Angarszkban olyan berendezés üzembe állítását tervezik, amely cseppfolyós szénhidrogénekből állítana elő vitamint.

(1972. szeptember 1., 9. szám, p. 623)

Lézer bányászati célokra. A hazánkban is ismert jelzőberendezések gyártója az angol Davis of Derby cég az Angol Állami Szénbányákkal együttműködve bányászati feladatokra alkalmazható, sújtólégbiztos hélium-neon gázlézert fejleszt ki. A berendezés 22,4 mm átmérőjű, optikai rendszerrel kollimált, 132,8 mm hullámhosszú sugarat ad ki, amely még 500 m távolságon is tűhegy-pontoságú irányzást tesz lehetővé. Súlya 35 kp, szállítanak hozzá a talpra vagy a fötőre szerelhető csőkeretet, a beállítás csavarokkal történik.

Igen egyszerű a használata, csak a beállításhoz kell szakember, kezelésére a dolgozók egyszerűen betaníthatók. Vágathajtásnál, az elővájógépen levő céltárgyon folyamatosan lehet ellenőrizni a lézersugár beesését, így az iránytartás a vágatban problémamentes. Hasonlóan oldható meg a vágatokban a vágányok vagy a szállítószalagok kitűzése, de ilyenkor kell egy fix céltárgy a sugár beállítására és egy másik, mozgó céltárgy a beállítás helyén.

(1972. szeptember 1., 9. szám, p. 690)

Mangángumó-lerakódás tengerfenéken. A Hawai-szigetek közelében, mintegy 8–12 km-re a partoktól 1500–2500 m mélységben a tenger fenekén hatalmas mangángumó-lerakódást fedeztek fel a Hawai-i kutatók.

Az előfordulás alapterületét 390 km²-re becsülik. A lerakódás vastagsága néhol meghaladja a 25 cm-t.

Az előfordulás kiaknázása jelentékeny mértékben fog hozzájárulni Hawaii gazdasági erejének növeléséhez.

(1972. november 1., 11. szám, p. 763)

Magyar-chilei rézgyezmény. *A Codelco jelentése szerint Chile 3 éven keresztül 4000 t/év nyersrezet ad el Magyarországnak. Az első rézszállítmány behajózása már ez év július hó folyamán esedékes. Az állami tulajdonú Codelco rézbányavállalat és a Metalimpex között legutóbb folytatott tárgyalások Budapesten fejeződtek be. A vásárolt rézért fizetendő összeg 4 millió 8 év.*

Chile ez évben mintegy 48.000 t nyersrez kitermelésére képes, miután néhány jelentős üzemben, mint pl. az „El Temente”, új, hazai gyártmányú törőberendezéseket állítanak üzembe.

(1972. november 1., 11. szám, p. 770)

25 évvel ezelőtt, 1997-ben

Az urán ára egy év alatt duplájára emelkedett. A növekvő uránárak hozzájárulhatnak a felhagyott uránércbányák újra termelésbe állításához. A hasadó nyersanyag világpiaci ára egy év alatt közel megduplázódott, és nyolc év óta a legnagyobb értéket érte el. 1995 végén az USA-beli Yellow Cake nevű uránkoncentrátum 500 grammja 15 dollárt ért, de ez az ár még messze van az egy font súlyú Yellow Cake urán 1978. évi 45 USD árához képest.

(1997. március 1., 2. szám, p. 187)

Fenyőfői bauxitbányanyitás. A Bakonyi Bauxitbánya Kft. új földalatti művelésű bányát nyit Fenyőfőn és újra kezdi a kutatásokat külfejtések nyitására is. A 200 kt éves kapacitásra tervezett bányát az 1998-ban bezárandó mai bánya eszközeinek felhasználásával és dolgozóinak alkalmazásával kívánják üzemeltetni.

(1997. július 1., 4. szám, p. 370)

Japán bezárja legnagyobb szénbányáját. Több mint 120 éves működés után veszteségessége miatt bezárják Japán legnagyobb szénbányáját, a Miike bányát Omuta városban. Ez a negyedik szénbánya, amelyet bezárnak a kormány 1992-ben meghirdetett gazdaságpolitikája óta, amely 2001-ig megszüntet minden termelési támogatást. 1995-ben a japán széntermelés 6,43 Mt volt, ebből több mint 5,0 Mt-t az erőművek használtak fel.

(1997. július 1., 4. szám, p. 383)

Nógrádi bányák amerikai kézben. Az amerikai érdekeltségű AES Corporation megvásárolta a Nógrádszén Kft.-t. Ezzel hosszabb távon több száz ember juthat majd ismét munkához a nógrádi szénmedencében. Az új tulajdonos kizárólag külfejtéssel kívánja kitermelni a szenet. A jelenleg csak félgőzzel működő Kazár-szék-völgypusztai külfejtés a jövő évben már teljes kapacitással termel, sőt más kéregbánya megnyitását is tervezi a cég.

(1997. szeptember 1., 5. szám, p. 464)

A platinapiac alakulása. A platinatermelés mennyiségét hosszú ideig a kipufogógáz-katalizátorok gyártása határozta meg az ehhez szükséges alkatrészigény miatt. Most újabb szükségletek jelentkeztek, az ékszer-előállítók keresik e nemesfémeket, különösen a Távols-Keleten. Kínában tartósan növekszik a kereslet. 1996-ban a világ platinatermelése 4,9 millió uncia volt. 1997-ben a kereslet is 4,88 millió unciára emelkedik. Dél-Afrika 1996. évi termelése 3,33 millió uncia volt, s ezzel a világ legnagyobb platinatermelője. A világ legnagyobb platinabányája a dél-afrikai Rustenbourg Platination cég, amely folyamatba tette a fokföldi platina-előfordulások bővítését.

(1997. november 1., 6. szám, p. 601)

Új szénkutatók Kazahsztánban. Egy, a kujbisevi körzetben megkutatót új szénmező 260 Mt-val növeli a kitermelhető szénvagyon, tették közzé egy jelentésben. Ennek minősége sokkal jobb, mint a jelenleg művelt mezőké.

(1997. november 1., 6. szám, p. 602)

A leghosszabb szénszállító csővezetékét Kínában építik. Kína északi részén, a Shanxi szénmedence és Qingdao kikötő között 720 km hosszú szénszállító csővezetékét építik, amely a világ leghosszabb ilyen vezetéke lesz. A külföldiekkel közös vállalkozásban készülő szállítórendszer 2000-re készül el. A csővezetéken évente 7 Mt nemesített szenet fognak szállítani. A szenet két, egyenként 600 MW-os erőművi blokkban fogják felhasználni. A csővezetékét 1,5 m-rel a felszín alatt vezetik.

(1997. november 1., 6. szám, p. 604)

*Gumiszalag-terítés a lyukói szénbányában, 1983.
(Bányászattörténeti Kutatások Alapítvány archívuma)*